

Міністерство освіти і науки України

**Харківський державний університет
харчування та торгівлі**

Кафедра міжнародної економіки

Л.О. Чернишова, О.В. Кот, Ю.О. Світлична

МІЖНАРОДНА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Методичні рекомендації й завдання з організації
самостійної та індивідуальної роботи студентів денної та
заочної форми навчання напряму підготовки
6.030503 «Міжнародна економіка»

**Харків
2016**

УДК 339.727.22
ББК 65.582.6

Авторський колектив:
Л. О. Чернишова, О. В. Кот, Ю. О. Світлична

Рецензенти:

Н. Л. Савицька – доктор економічних наук, професор Харківського державного університету харчування та торгівлі;

Н.Г. Ушакова – кандидат економічних наук, професор Харківського державного університету харчування та торгівлі

*Затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки
(протокол №10 від 02 лютого 2016 р.)*

*Схвалено навчально-методичною комісією економічного факультету
(протокол №7 від 24 лютого 2016 р.)*

Міжнародна інвестиційна діяльність: методичні рекомендації й завдання з організації самостійної та індивідуальної роботи студентів денної та заочної форми навчання на пряму підготовки «Міжнародна економіка» / Л. О. Чернишова, О. В. Кот, Ю. О. Світлична. – Харків: «Видавництво «Форт», 2016. – 55 с.

Методичні рекомендації й завдання з організації самостійної та індивідуальної роботи студентів з дисципліни «Міжнародна інвестиційна діяльність» включають анотації тем курсу, перелік навчальних завдань, форми контролю знань з кожної теми, список основних питань теми, питання для самоконтролю та самоперевірки знань, індивідуальні завдання, теми рефератів, завдання для огляду періодичної літератури, тестові завдання, задачі, перелік літературних джерел для самостійного вивчення дисципліни.

УДК 339.727.22
ББК 65.582.6

© Л. О. Чернишова, О. В. Кот,
Ю. О. Світлична, 2016

© Харківський державний університет
харчування та торгівлі, 2016

ВСТУП

В умовах глобалізації інтеграція України у світовий економічний простір вимагає постійного удосконалення якості підготовки майбутніх фахівців, які володіють знаннями та навичками, пов'язаними з міжнародною інвестиційною діяльністю та міжнародними економічними відносинами. Дисципліна «Міжнародна інвестиційна діяльність» спрямована на формування таких знань і висвітлює проблеми інвестування в системі міжнародного бізнесу, теорії міжнародних інвестицій, особливості формування та розвитку міжнародної підприємницької інвестиційної діяльності, міжнародних інвестиційних операцій з цінними паперами, міжнародного інвестиційного ринку, специфіки регулювання міжнародної інвестиційної діяльності, аналізу та оцінки проектів, моделювання інвестиційних процесів, тенденцій розвитку міжнародної інвестиційної діяльності в Україні та інвестиційних стратегій у глобальному середовищі.

Метою викладання дисципліни є формування у студентів системи спеціальних теоретичних знань з міжнародної інвестиційної діяльності та аналітичних і практичних навичок у сфері організації інвестування в межах існуючих процедур сучасного міжнародного інвестиційного ринку.

Предметом дисципліни «Міжнародна інвестиційна діяльність» є механізми у сфері організації інвестування в межах існуючих процедур сучасного міжнародного інвестиційного ринку.

Для досягнення мети викладання курсу «Міжнародна інвестиційна діяльність» поставлені такі **основні завдання**:

- визначити сутність міжнародних інвестицій, їх місце і роль у сучасному міжнародному бізнесі;
- охарактеризувати суб'єкти, об'єкти, види, форми міжнародної інвестиційної діяльності;
- надати цілісне уявлення про сутність міжнародного інвестиційного ринку, умови та фактори розвитку його структури;
- ознайомити студентів з методами аналізу і оцінки інвестиційних проектів, регулювання міжнародної інвестиційної діяльності на національному, міжнародному та наднаціональному рівнях;
- сформувати у студентів цілісне уявлення щодо міжнародної інвестиційної діяльності в Україні, заходів активізації та підвищення її ефективності.

Інтегрований підхід до викладання курсу «Міжнародна інвестиційна діяльність» дозволить сформувати у студентів такі **знання:**

- визначення базових категорій і основних понять у сфері міжнародної інвестиційної діяльності;
- сутність і мотивацію міжнародної інвестиційної діяльності;
- інвестиційні і контрактні форми міжнародного бізнесу;
- переваги і стримуючі фактори іноземної і зарубіжної підприємницької діяльності в контексті стратегічної орієнтації країн базування та приймаючих країн;
- характеристику і проблеми сучасної системи регулювання підприємницької інвестиційної діяльності та діяльності на ринках цінних паперів;
- параметри оцінки інвестиційного клімату, інвестиційних проєктів та портфелів.

Студент повинен оволодіти **навичками:**

- аналізу та оцінки інвестиційних підприємницьких проєктів;
- аналізу та формування портфеля міжнародних інвестицій;
- оцінки кількісних характеристик міжнародних прямих та портфельних інвестицій, структури іноземного інвестування в економіку України за видами та галузями;
- аналізу доходності та ризику цінних паперів на міжнародних ринках та портфелів міжнародних інвестицій.

Самостійна та індивідуальна робота студентів складається з:

- ознайомлення з основними поняттями теми;
- вивчення додаткових літературних джерел;
- огляду періодичної літератури з конкретних питань теми;
- складання структурно-логічної схеми тем, що вивчаються;
- підготовки опорного конспекту;
- схематичного зображення окремого матеріалу;
- складання порівняльних таблиць;
- відповідей на запропоновані тестові завдання;
- розгляду запропонованих ситуаційних завдань і вправ за темами курсу;
- написання рефератів, есе, доповідей.

РОЗДІЛ 1

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ТЕМА 1. ІНВЕСТИЦІЇ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

Анотація

Економічна сутність інвестицій та міжнародних інвестицій. Мотивація і форми руху капіталу. Структура міжнародного руху капіталів.

Класифікація міжнародних інвестицій. Економічна сутність прямих та портфельних інвестицій. Сучасні тенденції їх розвитку. Міжнародні інвестиційні потоки. Глобалізація і трансформація інвестиційних потоків. Тенденції розвитку міжнародних інвестицій.

Сутність міжнародної інвестиційної діяльності, характеристика суб'єктів та об'єктів інвестиційної діяльності. Особливості міжнародної інвестиційної інфраструктури. Місце інвестиційної діяльності в системі міжнародного бізнесу. Систематизація зовнішніх та внутрішніх факторів впливу на суб'єктів міжнародних інвестиційних відносин.

Характеристика суб'єктів інвестиційної діяльності та джерел залучення ними інвестиційних ресурсів. Світове інвестиційне багатство та його структура. Мотивація використання інвестиційних ресурсів фізичними особами, корпораціями, урядами.

Навчальні завдання:

- розкрити економічну сутність інвестицій і міжнародних інвестицій та обґрунтувати сучасні наукові погляди на їх значення у розвитку міжнародної економіки;
- узагальнити основні ознаки класифікації міжнародних інвестицій й охарактеризувати основні їх види;
- визначити сутність міжнародної інвестиційної діяльності, охарактеризувати її суб'єктів та об'єкти;
- проаналізувати фактори, що впливають на міжнародне інвестування;
- виявити специфіку формування інвестиційних ресурсів з позиції кількох груп суб'єктів міжнародної інвестиційної діяльності та мотивацію їх використання.

Форми контролю:

- 1) тестування;

- 2) усне чи письмове опитування;
- 3) схематичне зображення матеріалу.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Скласти опорний конспект лекцій за темою згідно структури:

1. Економічна сутність інвестицій та міжнародних інвестицій.
2. Мотивація і форми руху капіталу.
3. Структура міжнародного руху капіталів.
4. Класифікація міжнародних інвестицій.
5. Економічна сутність прямих та портфельних інвестицій.
6. Сучасні тенденції їх розвитку.
7. Міжнародні інвестиційні потоки.
8. Глобалізація і трансформація інвестиційних потоків.
9. Тенденції розвитку міжнародних інвестицій.
10. Сутність міжнародної інвестиційної діяльності, характеристика суб'єктів та об'єктів інвестиційної діяльності.
11. Особливості міжнародної інвестиційної інфраструктури.
12. Місце інвестиційної діяльності в системі міжнародного бізнесу.
13. Систематизація зовнішніх та внутрішніх факторів впливу на суб'єктів міжнародних інвестиційних відносин.
14. Характеристика суб'єктів інвестиційної діяльності та джерел залучення ними інвестиційних ресурсів.
15. Світове інвестиційне багатство та його структура.
16. Мотивація використання інвестиційних ресурсів фізичними особами, корпораціями, урядами.

2. Питання для самостійного вивчення

1. Інвестиції в інтелектуальну власність: види, об'єкти, способи передавання.
2. Інноваційна форма інвестування: поняття інновації, інноваційного процесу, етапу інвестиційного циклу.

3. Зробити огляд періодичної літератури за темами:

1. Сутність міжнародних інвестицій.
2. Систематизація міжнародних інвестицій.
3. Міжнародна інвестиційна діяльність.
4. Характеристика ресурсів суб'єктів міжнародної інвестиційної діяльності.

4. Підготувати відповіді на контрольні питання для перевірки

знань:

1. В чому полягає економічна сутність інвестицій?
2. Якими чинниками визначається рівень інвестицій?
3. Дайте визначення поняття «міжнародні інвестиції».
4. Дайте визначення понять «країна базування» і «приймаюча країна».
5. Які основні мотиви втечі капіталу ви знаєте?
6. Які функції виконують міжнародні інвестиції?
7. За якими ознаками класифікуються інвестиції та які основні їх різновиди виділяють?
8. Якими чинниками визначається рівень чистих інвестицій?
9. У чому полягають суттєві відмінності між експортом підприємницького і позичкового капіталу?
10. Прямі інвестиції у 90-ті роки превалують у структурі міжнародного руху капіталу?
11. Дайте визначення поняття «міжнародна інвестиційна діяльність».
12. Що означає поняття «суб'єкт інвестиційної діяльності»?
13. За якими ознаками класифікуються інвестори. Дайте характеристику основних видів інвесторів.
14. Охарактеризуйте основних учасників інвестиційного процесу.
15. Назвіть та охарактеризуйте основні об'єкти інвестування.
16. Що входить до інфраструктурного забезпечення міжнародної інвестиційної діяльності?
17. Назвіть основні фактори, що впливають на масштаби і структуру міжнародного інвестування.
18. Дайте характеристику інвестиційних ресурсів фізичних осіб, корпорацій, держав, міжнародних фінансових інститутів.
19. Які принципи лежать основі процесу формування інвестиційних ресурсів корпорації?
20. Що являє собою світове інвестиційне багатство та яка його структура?

5. Обрати правильну відповідь.

1. Прямі інвестиції підприємства передбачають:

- 1) безпосередню участь у виборі об'єктів інвестування, вкладання в них капіталу та подальше управління ними;
- 2) вкладання інвестиційного капіталу в готівковій формі;
- 3) придбання контрольного пакету акцій;
- 4) вкладання в «материнське» підприємство.

2. Непрямі інвестиції підприємства є:

- 1) інвестування, яке опосередковане іншими учасниками інвестиційного процесу (фінансовими посередниками);
- 2) вкладання коштів в дочірні підприємства;
- 3) формування портфеля інвестицій;
- 4) вкладання в статутний фонд інших підприємств у вигляді цінних паперів.

3. Короткострокові інвестиції підприємства це:

- 1) вкладання капіталу на період до 1 -го року;
- 2) інвестиції за строком окупності до 1-го року;
- 3) інвестиції, які здійснюються за рахунок короткострокових позик;
- 4) інвестиції, ставка внутрішньої доходності яких менша за вартість короткострокових позик.

4. Довгострокові інвестиції підприємства – це:

- 1) вкладання коштів на період більше за один рік;
- 2) інвестиції, які здійснюються за рахунок довгострокових позик;
- 3) інвестиції, ставка внутрішньої доходності яких менша за вартість короткострокових позик;
- 4) інвестиції, при яких вкладання капіталу відбувається на протязі декількох років.

5. Безризикові інвестиції підприємства – це інвестиції:

- 1) розрахункова сума приросту капіталу або поточного доходу, яких дорівнює очікуваному розміру;
- 2) розрахункова норма дохідності, яка дорівнює нормі дохідності безризикових цінних паперах;
- 3) які мають зовнішнє страхування;
- 4) які здійснюються під державні гарантії.

6. Вітчизняні інвестиції – це:

- 1) вкладення капіталу резидентами даної країни в об'єкті інвестування цієї ж країни;
- 2) вкладення капіталу в підприємства, які випускають продукцію для внутрішнього ринку країни;
- 3) вкладання капіталу органами державної влади країни.

7. Іноземні інвестиції – це:

- 1) вкладання нерезидентів даної країни в об'єкти інвестування цієї ж країни;
- 2) інвестиції в підприємства, які випускають продукцію на експорт;
- 3) вкладання в статутні фонди інших підприємств у валюті.

8. Валові інвестиції підприємства – це:

- 1) загальний обсяг інвестиційних витрат в об'єкти реального інвестування в певному періоді;

- 2) вкладання підприємства у всіх формах інвестування;
- 3) інвестиції, які мають на меті утримання як економічного, так і соціального ефекту.

9. Чисті інвестиції підприємства – це:

- 1) обсяг інвестиційних витрат в об'єкти реального інвестування без урахування фондів відшкодування;
- 2) інвестиції, які фінансуються тільки за рахунок чистого прибутку підприємства;
- 3) інвестиції, які фінансуються за рахунок податкового інвестиційного кредиту держави;
- 4) інвестування в чисті активи підприємства.

10. За об'єктами вкладення капіталу інвестиції класифікуються

як:

- 1) реальні та фінансові;
- 2) валові та чисті;
- 3) короткострокові та довгострокові;
- 4) прямі та непрямі.

11. За характером участі в інвестиційному процесі інвестиції класифікуються як:

- 1) прямі та непрямі інвестиції;
- 2) валові та чисті;
- 3) ризикові та без ризикові;
- 4) короткострокові та довгострокові.

12. За періодом інвестування інвестиції класифікуються як:

- 1) короткострокові та довгострокові;
- 2) короткострокові;
- 3) довгострокові.

13. За формою власності інвестованого капіталу інвестиції класифікуються як:

- 1) приватні та колективні;
- 2) державні та приватні;
- 3) вітчизняні та іноземні;
- 4) валові та чисті.

14. За регіональною приналежністю інвестиції класифікуються

як:

- 1) обласні та районні;
- 2) місцеві та загальнодержавні;
- 3) вітчизняні та іноземні.

15. За метою інвестування інвестори класифікуються як:

- 1) стратегічні та портфельні;
- 2) індивідуальні та інституціональні;

- 3) вітчизняні та іноземні;
- 4) безризикові та ризикові.

16. За належністю до резидентів країни інвестори класифікуються як:

- 1) вітчизняний та іноземний;
- 2) стратегічний та портфельний;
- 3) індивідуальний та інституціональний;
- 4) безризиковий та ризиковий.

17. За рівнем ризику інвестиції класифікуються на:

- 1) безризикові та високо ризикові;
- 2) низькоризикові, середньоризикові та високоризикові;
- 3) всі вищезазначені;
- 4) валові та чисті.

18. Усі види майнових та інтелектуальних цінностей, вкладених в об'єкти підприємницького й іншого видів діяльності, у результаті якої утвориться прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект, - це:

- 1) інвестиції;
- 2) реальні інвестиції;
- 3) фінансові інвестиції;
- 4) інновації.

19. Вкладення капіталу в акції, облігації й інші фінансові інструменти, - це:

- 1) реальні інвестиції;
- 2) реінвестиції;
- 3) фінансові інвестиції;
- 4) кредит.

20. Інвестиції, які здійснюються з метою впровадження нововведень у виробництво, - це:

- 1) реальні інвестиції;
- 2) фінансові інвестиції;
- 3) інноваційні інвестиції;
- 4) інтелектуальні інвестиції.

21. Здійснення реальних або фінансових інвестицій за рахунок доходу (прибутку), отриманого від інвестиційних операцій, - це:

- 1) реінвестиції;
- 2) прямі інвестиції;
- 3) портфельні інвестиції;
- 4) фінансові інвестиції.

ТЕМА 2. ТЕОРІЇ МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Анотація

Причини міжнародного руху капіталу. Зв'язок з теорією міжнародної торгівлі. Еволюція класичних поглядів на чинники економічного зростання у першій половині ХХ ст.

Сутність теорій монополістичної конкуренції, інтернаціоналізації, електичної теорії та міжнародної теорії життєвого циклу Раймона Вернона. Модель конкурентних переваг М Потера. Передумови зростання зарубіжних інвестицій, позитивні та негативні наслідки міжнародних інвестицій для країн з різним економічним розвитком. Теорії, засновані на доктрині “недосконалості ринку”. Особливості теорії Т. Озави.

Навчальні завдання:

- розкрити особливості формування класичної теорії міжнародних інвестицій;
- охарактеризувати переваги неокласичний підхід при вивченні міжнародних інвестицій;
- обґрунтувати основні теорії сучасного неокласичного аналізу міжнародного руху капіталу.

Форми контролю:

- 1) тестування;
- 2) усне чи письмове опитування;
- 3) схематичне зображення матеріалу.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Скласти опорний конспект лекцій за темою згідно структури:

1. Причини міжнародного руху капіталу.
2. Зв'язок з теорією міжнародної торгівлі.
3. Еволюція класичних поглядів на чинники економічного зростання у першій половині ХХ ст.
4. Сутність теорій монополістичної конкуренції, інтернаціоналізації, електичної теорії та міжнародної теорії життєвого циклу Раймона Вернона.
5. Модель конкурентних переваг М Потера.

6. Передумови зростання зарубіжних інвестицій, позитивні та негативні наслідки міжнародних інвестицій для країн з різним економічним розвитком.

7. Теорії, засновані на доктрині «недосконалості ринку». Особливості теорії Т. Озави.

2. Питання для самостійного вивчення

1. Ефект інвестиційного мультиплікатора і його значення для розвитку економіки і підприємництва.

2. Тенденції розвитку світового господарства, що обумовлюють активізацію інвестиційної діяльності.

3. Зробити огляд періодичної літератури за темами:

1. Ресурси суб'єктів інвестиційної діяльності та теорія граничної ефективності інвестування Кейнса.

2. Ресурси суб'єктів інвестиційної діяльності та теорія граничної ефективності інвестування Тобіна.

3. Інвестиційні ризики: класифікація.

4. Інвестиційні ризики: методи оцінки.

5. Теорія вартості грошей: основні принципи та методи оцінки.

6. Фактори, що впливають на вартість інвестиційних грошей і цінних паперів.

4. Підготувати відповіді на контрольні питання для перевірки знань

1. У чому полягає сутність класичної теорії міжнародних інвестицій?

2. У чому полягає неокласичний підхід при вивченні міжнародних інвестицій?

3. Чим характеризуються погляди Стефана Хаймера і Чарльза Кайндльбергера на процес розвитку міжнародного інвестування?

4. У чому полягає сутність теорії монополістичної конкуренції?

5. У чому полягає сутність теорії індустріальної організації?

6. У чому полягає сутність теорії інтернаціоналізації?

7. У чому полягає сутність еkleктичної теорії?

8. Який внесок наукових здобутків Раймона Вернона у контексті розвитку теорії міжнародних інвестицій?

9. Які проблеми інвестування розглянуто в теорії японського економіста Т. Озави?

5. Обрати правильну відповідь.

1. До основних принципів формування інвестиційного портфелю компанії належать:

- 1) забезпечення відповідності інвестиційних цілей інвестиційним ресурсам;
- 2) мінімізація ризиків;
- 3) оптимізація співвідношення прибутку і ліквідності;
- 4) максимізація доходу.

2. На якому положенні базується в інвестиційній діяльності «портфельна теорія»?:

- 1) більшість інвесторів формують певну сукупність об'єктів інвестування;
- 2) інвестори формують портфель цінних паперів із різноманітних інструментів фондового ринку;
- 3) перш ніж вкладати кошти, інвестор проводить портфельну експертизу обраних об'єктів;
- 4) всі відповіді вірні.

3. Під диверсифікацією інвестицій розуміють:

- 1) відхилення курсової вартості фінансових інструментів від їхньої номінальної вартості;
- 2) вид інвестиційної стратегії, що спрямована на розширення або модифікацію інвестиційної діяльності;
- 3) ефект від інвестицій у вигляді коштів, які повертаються інвестору;
- 4) немає правильної відповіді.

4. Необхідний розмір доходу від інвестицій, який може задовольнити інвестора, залежить від:

- 1) рівня ризику, на який згодний інвестор;
- 2) рівня інфляції;
- 3) рівня ставок по кредитах;
- 4) курсової вартості акцій на фондовому ринку.

5. Надання країнами-донорами допомоги іншим країнам у вигляді грантів, технічної допомоги та інше:

- 1) носить комерційний характер;
- 2) спрямована лише на забезпечення світової стабільності і не має економічного обґрунтування;
- 3) має економічне обґрунтування;
- 4) завжди виходить з прив'язки допомоги до експорту країни-донора.

6. Втеча капіталу з країни головною метою має:

- 1) уникнення інфляції;
- 2) уникнення високого рівня оподаткування;
- 3) забезпечення більш високої прибутковості;

4) забезпечення вигідної гарантованості розміщення.

7. Які чинники країни базування є сприятливими для вибору експорту як форми виходу фірми на зарубіжний ринок:

- 1) обмежений внутрішній ринок;
- 2) низькі виробничі затрати;
- 3) олігополістична конкуренція;
- 4) обмеження на інвестиційну діяльність за кордоном.

ТЕМА 3. МІЖНАРОДНА ПІДПРИЄМНИЦЬКА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Анотація

Інтернаціоналізація на мікрорівні. Основні форми виходу фірми на зарубіжні ринки. Зовнішні та внутрішні чинники вибору форми виходу на зарубіжні ринки. Оптимізація стратегії входження фірми до зарубіжного ринку. Модель OLI Дж. Даннінга.

Мотивація міжнародної підприємницької інвестиційної діяльності у системі макроекономічних факторів. Привабливість прямих інвестицій для приймаючих країн. Стримуючі фактори розвитку іноземної інвестиційної діяльності. Головні мотиви використання ПІІ як стратегії входження інвестора у зарубіжний ринок.

Поняття ТНК. Критерії належності корпорації до ТНК. Показники міжнародного характеру діяльності ТНК. Етапи інтернаціоналізації фірми за моделлю ERPG X. Перлмутера. Особливості діяльності найбільших у світі ТНК. Глобальні стратегії розвитку ТНК.

Напрямки реалізації міжнародного бізнесу. Ключові суттєві особливості функціонування МСП. Переваги створення МСП на світовому ринку. Ознаки систематизації МСП. Форми організації МСП. Механізм стимулювання інвестиційної діяльності.

Навчальні завдання:

- розкрити сутність процесу інтернаціоналізації на мікрорівні;
- охарактеризувати основні форми виходу фірм на зарубіжні ринки;
- визначити особливості здійснення міжнародної інвестиційної діяльності на рівні країни базування та приймаючої країни;
- охарактеризувати поняття, головні ознаки та види функціонування міжнародних корпорацій;

- виявити особливості функціонування ТНК;
- обґрунтувати особливості створення міжнародних спільних підприємств та окреслити основні ознаки їх систематизації.

Форми контролю:

- 1) тестування;
- 2) усне чи письмове опитування;
- 3) схематичне зображення матеріалу.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Скласти опорний конспект лекцій за темою згідно структури:

1. Інтернаціоналізація на мікрорівні.
 2. Основні форми виходу фірми на зарубіжні ринки.
 3. Зовнішні та внутрішні чинники вибору форми виходу на зарубіжні ринки.
 4. Оптимізація стратегії входження фірми до зарубіжного ринку.
 5. Модель OLI Дж. Даннінга.
 6. Мотивація міжнародної підприємницької інвестиційної діяльності у системі макроекономічних факторів.
 7. Привабливість прямих інвестицій для приймаючих країн.
 8. Стримуючі фактори розвитку іноземної інвестиційної діяльності.
 9. Головні мотиви використання ПІІ як стратегії входження інвестора у зарубіжний ринок.
 10. Поняття ТНК.
 11. Критерії належності корпорації до ТНК.
 12. Показники міжнародного характеру діяльності ТНК.
 13. Етапи інтернаціоналізації фірми за моделлю ERPG
- X. Перлмутера.
14. Особливості діяльності найбільших у світі ТНК.
 15. Глобальні стратегії розвитку ТНК.
 16. Напрямки реалізації міжнародного бізнесу.
 17. Ключові суттєві особливості функціонування МСП.
 18. Переваги створення МСП на світовому ринку.
 19. Ознаки систематизації МСП.
 20. Форми організації МСП.
 21. Механізм стимулювання інвестиційної діяльності.

2. Питання для самостійного вивчення

1. Динаміка залучення іноземних інвестицій в Україні. Порівняльний аналіз з іншими країнами (за вибором).
2. Особливості функціонування спільних підприємств в Україні.
3. Діяльність транснаціональних корпорацій на українському ринку (на основі конкретної компанії).
4. Вплив міжнародних інститутів на міжнародну інвестиційну діяльність (Багатостороннє агентство гарантування інвестицій, Міжнародна фінансова корпорація тощо).

3. Зробити огляд періодичної літератури за темами:

1. Форми міжнародного бізнесу.
2. Міжнародне інвестування в контексті інтернаціоналізації.
3. Міжнародна підприємницька інвестиційна діяльність на рівні окремих країн.
4. Міжнародні корпорації як суб'єкти міжнародної підприємницької інвестиційної діяльності.
5. Міжнародні спільні підприємства, мотиви і форми їх створення.

4. Підготувати відповіді на контрольні питання для перевірки знань:

1. Охарактеризуйте основні форми виходу на зарубіжні ринки.
2. Розкрийте поняття «інтернаціоналізація» на мікрорівні.
3. Які Ви знаєте нові форми іноземного інвестування?
4. Охарактеризуйте екстернальні та інтернальні фактори, що впливають на вибір форми виходу на зарубіжні ринки.
5. Які групи факторів лежать в основі моделі Даннінга?
6. В чому полягає привабливість прямих інвестицій для приймаючої країни?
7. Які існують стримуючі фактори розвитку іноземної підприємницької діяльності?
8. Наведіть мотиви використання ПІІ як стратегії входження у зарубіжний ринок.
9. Дайте визначення поняття «міжнародна корпорація», яка головна ознака її функціонування?
10. Охарактеризуйте основні види міжнародних корпорацій.
11. В чому полягає суть моделі ERPG.
12. Охарактеризуйте основні риси ТНК.
13. Назвіть та обґрунтуйте загальні правила міжнародного

інвестування.

14. Дайте визначення міжнародного спільного підприємства та назвіть його ключові суттєві ознаки.

15. Які ознаки лежать в основі систематизації міжнародних спільних підприємств?

5. Обрати правильну відповідь.

1. *Суб'єкт інвестиційної діяльності, що приймає рішення про вкладення власних, позикових і притягнутих інвестиційних ресурсів в об'єкти інвестування, - це:*

- 1) інвестор;
- 2) учасник;
- 3) кредитор;
- 4) підрядник.

2. *Інвестор – це суб'єкт інвестиційної діяльності, що:*

- 1) ухвалює рішення щодо вкладення власних інвестиційних ресурсів в об'єкти інвестування;
- 2) ухвалює рішення щодо вкладення власних, позикових і притягнутих інвестиційних ресурсів в об'єкти інвестування;
- 3) забезпечує реалізацію інвестицій, виступаючи в ролі кредитора;
- 4) ухвалює рішення щодо вкладення коштів на підставі доручення кредиторів.

3. *Основною метою діяльності стратегічного інвестора є:*

- 1) забезпечення реального управління підприємством-емітентом через придбання контрольного пакету його акцій;
- 2) диверсифікація його діяльності;
- 3) максимізація власного операційного прибутку;
- 4) завоювання певного сегменту фондового ринку.

4. *Головною метою інвестиційної діяльності підприємства є:*

- 1) максимізація добробуту власників (акціонерів) підприємства за умов забезпечення оптимальних темпів економічного зростання на окремих етапах його життєвого циклу;
- 2) максимізація виручки від продажів;
- 3) зменшення поточних витрат підприємства.

5. *Держава впливає на інвестиційну діяльність (вказіть відповідність):*

- А) прямо;
- Б) опосередковано;
- 1) державний сектор економіки;
- 2) державні інститути;
- 3) органи виконавчої влади;

- 4) НБУ;
- 5) фонд державного майна;
- 6) підприємства приватної та колективної форми власності.

6. Відзначити головні критерії оптимізації співвідношень внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування інвестиційної діяльності (ІД):

- 1) необхідність забезпечення високої фінансової стійкості підприємства;
- 2) ліквідність підприємства;
- 3) максимальна сума чистого прибутку від діяльності;
- 4) коефіцієнт самозабезпеченості інвестицій.

7. Фактори, призначені забезпечити розробку стратегії, це:

- 1) ефективне використання власних фінансових ресурсів;
- 2) найбільш ефективне використання позикових фінансових ресурсів;
- 3) безперервна інвестиційна діяльність у передбачених обсягах;
- 4) фінансова стійкість компанії в довгостроковій перспективі;
- 5) фінансова ліквідність компанії на наступний рік.

8. Основні етапи розробки стратегії інвестиційних ресурсів наступні:

- 1) прогнозування споживання всього обсягу інвестиційних ресурсів;
- 2) вивчення можливостей формування інвестиційних ресурсів за рахунок усіх можливих джерел;
- 3) вивчення можливостей формування інвестиційних ресурсів за рахунок власних і залучених ресурсів;
- 4) оптимізація структури джерел формування інвестиційних ресурсів.

9. Можливість вкладення капіталу з метою наступного його збільшення або можливості для підтримки чи збереження чого-небудь – це:

- 1) інноваційний потенціал;
- 2) інвестиційний потенціал;
- 3) комерційний потенціал;
- 4) фінансовий потенціал.

10. Можливі джерела формування інвестиційних ресурсів:

- 1) власні;
- 2) залучені;
- 3) займані;
- 4) отримані.

11. Відмітить можливі позикові кошти:

- 1) довгострокове кредитування;
- 2) інвестиційний лізинг;
- 3) інвестиційний селенг;
- 4) цільовий державний кредит.

12. *Всі види грошових та інших активів, залучених для здійснення вкладень в об'єкти інвестування – це:*

- 1) фінансові ресурси;
- 2) майнові ресурси;
- 3) інвестиційні ресурси (ІР).

ТЕМА 4. МІЖНАРОДНІ ІНВЕСТИЦІЙНІ ОПЕРАЦІЇ З ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ

Анотація

Цінні папери, їх класифікація. Акції, євроакції, особливості їх емісії та обертання. Облігації та міжнародні облігації, їх емісія, властивості та порядок обертання. Похідні цінних паперів: форвардні, ф'ючерсні контракти, свопи, опціони - їх різновиди, особливості випуску, обертання.

Управління портфелем інвестицій. Етапи формування портфелю цінних паперів. Функції стратегічного управління інвестиційним портфелем. Класифікація портфелів цінних паперів. Особливості формування портфелю при активному та пасивному підходах.

Джерела венчурного фінансування. Умови венчурного фінансування. Взаємозв'язки суб'єктів в процесі руху венчурного капіталу.

Класифікація венчурних організацій та її ознаки. «Високопотенційні підприємства» для венчурного капіталу, «венчури середнього ринку», «високопотенційні підприємства». Малі венчурні фірми. Квазіризикові форми організації венчура. Переваги використання зовнішніх венчурів. Науково-дослідні консорціуми.

Навчальні завдання:

- розкрити економічну сутність фінансових інвестицій;
- охарактеризувати основні види цінних паперів, які мають інвестиційні властивості, та їх похідні;
- визначити поняття портфелю цінних паперів;
- узагальнити класифікацію та обґрунтувати принципи, етапи та методи формування портфелю цінних паперів;
- з'ясувати сутність та мету венчурного інвестування;
- виявити особливості утворення організаційних форм венчурного підприємництва.

Форми контролю:

- 1) усне чи письмове опитування;
- 2) тестування;
- 3) схематичне зображення матеріалу.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Скласти опорний конспект лекцій за темою згідно структури:

1. Цінні папери, їх класифікація.
2. Акції, євроакції, особливості їх емісії та обертання.
3. Облігації та міжнародні облігації, їх емісія, властивості та порядок обертання.
4. Похідні цінних паперів: форвардні, ф'ючерсні контракти, свопи, опціони - їх різновиди, особливості випуску, обертання.
5. Управління портфелем інвестицій.
6. Етапи формування портфелю цінних паперів.
7. Функції стратегічного управління інвестиційним портфелем.
8. Класифікація портфелів цінних паперів.
9. Особливості формування портфелю при активному та пасивному підходах.
10. Джерела венчурного фінансування.
11. Умови венчурного фінансування.
12. Взаємозв'язки суб'єктів в процесі руху венчурного капіталу.
13. Класифікація венчурних організацій та її ознаки.
14. «Високопотенційні підприємства» для венчурного капіталу, «венчури середнього ринку», «високопотенційні підприємства».
15. Малі венчурні фірми.
16. Квазіризикові форми організації венчура.
17. Переваги використання зовнішніх венчурів.
18. Науково-дослідні консорціуми.

2. Питання для самостійного вивчення

1. Характеристика похідних цінних паперів.
2. Методи фундаментального аналізу цінних паперів.
3. Методи технічного аналізу цінних паперів.

3. Зробити огляд періодичної літератури за темами:

1. Принципи формування інвестиційного портфеля.
2. Види портфелів цінних паперів та їх характеристика.
3. Типи портфелів цінних паперів та їх характеристика.

4. Методи пасивного управління портфелем.
5. Методи активного управління портфелем.
6. Класифікація портфельних ризиків.
7. Методи оцінки портфельних ризиків.

4. Підготувати відповіді на контрольні питання для перевірки знань:

1. Які з ознак класифікації спільні для всіх видів цінних паперів?
2. Чим характеризуються інвестиційні властивості цінних паперів? Щодо яких видів цінних паперів не розглядаються інвестиційні властивості? Чому?
3. Охарактеризуйте основні ознаки класифікації акцій. Які види акцій найбільш поширені? Чому?
4. Які існують види облігацій?
5. Охарактеризуйте місце та роль облігацій на ринку цінних паперів.
6. Які спільні та відмінні риси інвестиційних та ощадних сертифікатів?
7. Які фактори визначають інвестиційні властивості державних цінних паперів, яка мета їх випуску?
8. Дайте характеристику казначейських зобов'язань України. Яких видів вони бувають?
9. Охарактеризуйте приватизаційні цінні папери.
10. Що являють собою похідні цінні папери?
11. Дайте характеристику ф'ючерсному та форвардному контрактам.
12. Опишіть загальну схему укладання угод куплі-продажу опціону.
13. Дайте визначення поняття «портфель цінних паперів».
14. За якими ознаками класифікуються портфелі цінних паперів.
15. Охарактеризуйте етапи, принципи та методи формування портфеля цінних паперів.
16. У чому полягають суть і специфіка венчурного капіталу?
17. Які існують джерела венчурного фінансування? Дайте характеристику основним із них.
18. На прикладі різних країн покажіть особливості фінансування та організації венчурного капіталу.
19. Які ви знаєте форми організації венчурного підприємства?

5. Обрати правильну відповідь.

1. Опціонний контракт:

- 1) вимагає обов'язкового виконання;
- 2) володар опціону має право на здійснення операцій з цінними паперами;
- 3) володар опціону зобов'язаний виконувати операцію;
- 4) продавець опціону не може відмовитися від виконання зобов'язань;
- 5) покупець опціону не може відмовитися на другому етапі від виконання операції.

2. Відсотковий своп являє собою:

- 1) обмін боргового зобов'язання з фіксованою відсотковою ставкою на зобов'язання з плаваючою ставкою;
- 2) особи, що беруть участь у свопі обмінюються не тільки відсотковими платежами, а й номіналами;
- 3) платежі можуть здійснюватися в різних валютах;
- 4) плаваючою ставкою у свопах часто є ставка LIBOR.

3. Іноземні цінні папери можуть обертатися на території України:

- 1) тільки через уповноважені банки;
- 2) тільки через біржі та торговельно-інформаційні системи;
- 3) на розгляд емітента;
- 4) через фінансових посередників.

4. Цінний папір без установленого строку обігу, що свідчить про участь на паях у статутному фонді акціонерного товариства, підтверджує членство в цьому акціонерному товаристві, надає право його власникові на одержання частини прибутку у вигляді дивіденду, а також на участь у розподілі майна при ліквідації акціонерного товариства, - це:

- 1) акція;
- 2) облігація;
- 3) ощадний сертифікат;
- 4) інвестиційний сертифікат.

5. Акція, що дає право на участь в управлінні акціонерним товариством:

- 1) проста акція;
- 2) привілейована акція;
- 3) усі види акцій.

6. Акція, що забезпечує стабільний дохід у вигляді заздалегідь обговореного розміру дивідендів:

- 1) проста акція;
- 2) привілейована акція;

3) усі види акцій.

7. Цінний папір, що свідчить про внесення її власником коштів і підтверджує обов'язок емітента відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного папера й передбачений у ньому строк з виплатою фіксованого відсотка, - це:

- 1) проста акція;
- 2) привілейована акція;
- 3) облігація;
- 4) інвестиційний сертифікат.

8. Цінний папір, який випускає інвестиційний фонд або інвестиційна компанія і який дає право її власникові на одержання доходу у вигляді дивідендів, - це:

- 1) проста акція;
- 2) привілейована акція;
- 3) облігація;
- 4) інвестиційний сертифікат.

9. Акція, - це:

- 1) цінний папір без установленого строку обігу, що свідчить про участь на паях у статутному фонді акціонерного товариства, підтверджує членство в цьому акціонерному товаристві, надає право її власникові на одержання частини прибутку у вигляді дивіденду, а також на участь у розподілі майна при ліквідації акціонерного товариства;
- 2) цінний папір, що свідчить про внесення її власником коштів і підтверджує обов'язок емітента відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного папера й передбачений у ньому строк з виплатою фіксованого відсотка;
- 3) цінний папір, який випускає інвестиційний фонд або інвестиційна компанія і який дає право її власникові на одержання доходу у вигляді дивідендів;
- 4) письмове свідоцтво банку про депонування коштів, що підтверджує право вкладника на одержання після закінчення встановленого строку депозиту й відсотка по ньому.

10. Облігація, - це:

- 1) цінний папір без установленого строку обігу, що свідчить про участь на паях у статутному фонді акціонерного товариства, підтверджує членство в цьому акціонерному товаристві, надає право її власникові на одержання частини прибутку у вигляді дивіденду, а також на участь у розподілі майна при ліквідації акціонерного товариства;

- 2) цінний папір, що свідчить про внесення її власником коштів і підтверджує обов'язок емітента відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного папера й передбачений у ньому строк з виплатою фіксованого відсотка;
- 3) цінний папір, який випускає інвестиційний фонд або інвестиційна компанія і який дає право її власникові на одержання доходу у вигляді дивідендів;
- 4) письмове свідоцтво банку про депонування коштів, що підтверджує право вкладника на одержання після закінчення встановленого строку депозиту й відсотка по ньому.

11. Інвестиційний сертифікат - це:

- 1) цінний папір без встановленого строку обігу, що свідчить про участь на паях у статутному фонді акціонерного товариства, підтверджує членство в цьому акціонерному товаристві, надає право її власникові на одержання частини прибутку у вигляді дивіденду, а також на участь у розподілі майна при ліквідації акціонерного товариства;
- 2) цінний папір, що свідчить про внесення її власником коштів і підтверджує обов'язок емітента відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного папера й передбачений у ньому строк з виплатою фіксованого відсотка;
- 3) цінний папір, який випускає інвестиційний фонд або інвестиційна компанія і який дає право її власникові на одержання доходу у вигляді дивідендів;
- 4) письмове свідоцтво банку про депонування коштів, що підтверджує право вкладника на одержання після закінчення встановленого строку депозиту й відсотка по ньому.

12. Венчурні підприємства після завершення роботи, заради якої вони створювалися:

- 1) перетворюються на відкриті корпорації;
- 2) поглинаються потужнішими конкурентами;
- 3) стають банкрутами.

6. Завдання для самостійного рішення.

Задача 1.

Чистий прибуток компанії за I півріччя – 1.800 млн. грош. од.
за II півріччя – 2.460 млн. грош. од.

Кількість акцій – 800 тис. шт.

Визначити дохід корпорації на 1 акцію (EPS)

Задача 2.

Чистий дохід на одну акцію 5.325 грош.од.
Ринкова ціна простих акцій склала 60.70 грош.од.,
а на момент розрахунку – 65 грош.од./шт.
Розрахувати коефіцієнт ціна-дохід (P – E Ratio)

Задача 3.

За акціями корпорації сплачуються дивіденди 2 грош.од. на одну акцію. 1 березня акція котирувалася на фондовій біржі за ціною 8,0 грош.од., а 1 квітня – за ціною 6,8 грош.од. за 1 акцію.
Визначити дивідендну віддачу.

Задача 4.

Чистий прибуток корпорації за певний період склала 4,26 млн. грош.од., з яких емітент виплачує по 1,6 грош.од. на кожен акцію у вигляді дивідендів. Кількість акцій дорівнює 800 тис. шт.
Розрахувати коефіцієнт сплачуваності.

Задача 5.

Акції компанії були куплені по 42 грош. од. і через 200 днів продані по 38 грош.од. За цей період по них були одержані дивіденди у розмірі по 2 грош.од. на акцію.
Визначити доходність операції (r).

ТЕМА 5. МІЖНАРОДНИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РИНОК

Анотація

Функціональна структура ринку. Фактори формування функціональної структури інвестиційного ринку. Потоки прямих інвестицій у світогосподарській діяльності. Аналіз попиту та пропозиції на прямі інвестиції за теорією Кейнса.

Місце та роль ринку цінних паперів у структурі міжнародного інвестиційного ринку. Первинний та вторинний ринки цінних паперів. Фондові біржі, стандартні біржові операції. Прибіржові та позабіржові ринки деяких країн. Класифікація учасників ринку цінних паперів. Особливості визначення рейтингу емітентів.

Навчальні завдання:

- визначити сутність та структуру інвестиційного ринку та міжнародного інвестиційного ринку;
- проаналізувати кон'юнктуру міжнародного інвестиційного ринку;
- розглянути особливості функціонування міжнародного ринку

- цінних паперів;
- з'ясувати механізм визначення рейтингу цінних паперів
- охарактеризувати порядок проведення операцій на фондових біржах.

Форми контролю:

- 1) усне чи письмове опитування;
- 2) тестування;
- 3) схематичне зображення матеріалу.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Скласти опорний конспект лекцій за темою згідно структури:

1. Функціональна структура ринку.
2. Фактори формування функціональної структури інвестиційного ринку.
3. Потоки прямих інвестицій у світогосподарській діяльності.
4. Аналіз попиту та пропозиції на прямі інвестиції за теорією Кейнса.
5. Місце та роль ринку цінних паперів у структурі міжнародного інвестиційного ринку.
6. Первинний та вторинний ринки цінних паперів.
7. Фондові біржі, стандартні біржові операції.
8. Прибіржові та позабіржові ринки деяких країн.
9. Класифікація учасників ринку цінних паперів.
10. Особливості визначення рейтингу емітентів.

2. Питання для самостійного вивчення

1. Структура інвестиційного ринку.
2. Характеристика суб'єктів інвестиційного ринку.
3. Складові характеристик інвестиційного клімату.
4. Характеристика форм прямого та непрямого впливу держави на інвестиційну діяльність.

3. Зробити огляд періодичної літератури за темами:

1. Міжнародні рейтинги, що використовуються для оцінки інвестиційної привабливості національних економік.
2. Місце України в системі міжнародних рейтингів, що визначають привабливість інвестиційного клімату країни.

3. Досвід функціонування вільних економічних зон, як чинника стимулювання інвестиційної діяльності (на конкретному прикладі, за вибором).

4. Підготувати відповіді на контрольні питання для перевірки знань:

1. Визначить поняття «міжнародний інвестиційний ринок».
2. Що включає функціональна структура міжнародного інвестиційного ринку?
3. Як рівень цін у країні впливає на попит іноземних та національних інвестицій?
4. Яке визначення ви могли б дати міжнародному ринку цінних паперів?
5. У чому полягає специфіка функціонування первинного та вторинного ринків цінних паперів?
6. Як визначається рейтинг емітентів на організованому фондовому ринку?
7. Яких учасників міжнародного ринку цінних паперів ви знаєте?
8. Які інститути забезпечують функціонування позабіржових ринків цінних паперів?
9. Як організована робота фондових бірж?
10. Поясніть механізм встановлення біржового курсу на цінні папери.
11. Як змінюється світове виробництво та ефективність використання світових ресурсів при вільному русі капіталів?
12. Відомо, що ринок цінних паперів є об'єктом досить жорсткого регулювання. Яким чином, на вашу думку, регулюються міжнародні ринки облігацій?
13. У чому виявляються відмінності розвинутих ринків цінних паперів і ринків цінних паперів, що розвиваються? Які ринки цінних паперів превалюють у розвинутих країнах, країнах, що розвиваються, та країнах з перехідними економіками?

5. Обрати правильну відповідь.

1. Суб'єкт інвестиційної діяльності, що приймає рішення про вкладення власних, позикових і притягнутих інвестиційних ресурсів в об'єкти інвестування, - це:

- 1) інвестор;
- 2) учасник;
- 3) кредитор;

4) підрядник.

2. *Фінансовий посередник, що акумулює кошти індивідуальних інвесторів і здійснює інвестиційну діяльність, спеціалізовану на операціях із цінними паперами, - це:*

- 1) індивідуальний інвестор;
- 2) інституціональний інвестор;
- 3) стратегічний інвестор;
- 4) портфельний інвестор.

3. *Які чинники в країні є сприятливими для вибору експорту як форми виходу фірми на зарубіжний ринок:*

- 1) стандартизовані продукти;
- 2) невисока потреба в адаптації продукту до умов зарубіжного ринку;
- 3) обмежені ресурси;
- 4) високий ресурсний потенціал.

4. *Інвестиційні фонди здійснюють такі види діяльності:*

- 1) емітують акції з метою мобілізації грошових коштів;
- 2) вкладають кошти в цінні папери від імені фонду;
- 3) надають довгострокові кредити клієнтам;
- 4) здійснюють інші види діяльності.

5. *Інвестиційний фонд має право випускати:*

- 1) інвестиційні сертифікати;
- 2) заощаджувальні сертифікати;
- 3) облігації;
- 4) векселі.

6. *Склад інвестиційного ринку такий:*

- 1) ринок об'єктів реального інвестування;
- 2) ринок об'єктів інтелектуального інвестування;
- 3) ринок інструментів фінансового інвестування;
- 4) фондовий ринок цінних паперів;
- 5) прямі капіталовкладання.

7. *Для кон'юнктури інвестиційного ринку характерні такі стадії:*

- 1) підвищення кон'юнктури;
- 2) кон'юнктурний бум;
- 3) послаблення кон'юнктури;
- 4) кон'юнктурний спад;
- 5) кон'юнктурний затишок.

8. *Які етапи об'єднує вивчення кон'юнктури інвестиційного ринку:*

- 1) поточні спостереження;
- 2) епізодичні спостереження;

- 3) аналіз поточної кон'юнктури;
- 4) виявлення сучасних тенденцій розвитку ринку;
- 5) прогнозування кон'юнктури інвестиційного ринку;
- 6) формування інвестиційного портфеля.

9. *Вкажіть стадії вивчення інвестиційного ринку для розробки стратегії інвестиційної діяльності і формування інвестиційного портфеля:*

- 1) оцінка та прогнозування макроекономічних показників інвестиційного ринку;
- 2) оцінка та прогнозування привабливості галузей економіки;
- 3) оцінка та прогнозування привабливості регіону;
- 4) оцінка та прогнозування привабливості підприємства.

10. *Вкажіть етапи аналізу ринку:*

- 1) характеристика потенційних споживачів даного товару (послуги);
- 2) вид товарів і послуг, розглянутих в інвестиційному процесі;
- 3) прогноз можливого обсягу продажу продукту у межах 5 років;
- 4) оцінка рівня та динаміки цін на продукцію на внутрішньому та зовнішньому ринках.

ТЕМА 6. РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація

Особливості застосування методів регулювання на національному і наднаціональному рівнях. Державне регулювання допуску іноземних інвестицій. Система державних гарантій зарубіжним інвесторам. Засоби державного регулювання зарубіжних інвестицій. Сучасне міжнародне регулювання інвестиційної діяльності. Функції міжнародних інститутів, що сприяють міжнародній інвестиційній діяльності.

Основні засоби та причини прямого втручання держави в функціонування ринку цінних паперів. Цілі, сфера, принципи, функції, елементи державного регулювання фондового ринку. Моделі регулювання ринку цінних паперів. Функції Міжнародної організації комісій з цінних паперів.

Навчальні завдання:

– визначити методи і форми регулювання міжнародної інвестиційної діяльності та особливості їх застосування на національному і міжнародному рівнях;

- обґрунтувати моделі організації ринку цінних паперів;
- охарактеризувати механізми державного регулювання та саморегулювання ринку цінних паперів;
- розглянути функції наднаціональних органів регулювання фондових ринків.

Форми контролю:

- 1) тестування;
- 2) усне чи письмове опитування;
- 3) схематичне зображення матеріалу.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Скласти опорний конспект лекцій за темою згідно структури:

1. Особливості застосування методів регулювання на національному і наднаціональному рівнях.
2. Державне регулювання допуску іноземних інвестицій.
3. Система державних гарантій зарубіжним інвесторам.
4. Засоби державного регулювання зарубіжних інвестицій.
5. Сучасне міжнародне регулювання інвестиційної діяльності.
6. Функції міжнародних інститутів, що сприяють міжнародній інвестиційній діяльності.
7. Основні засоби та причини прямого втручання держави в функціонування ринку цінних паперів.
8. Цілі, сфера, принципи, функції, елементи державного регулювання фондового ринку.
9. Моделі регулювання ринку цінних паперів.
10. Функції Міжнародної організації комісій з цінних паперів.

2. Питання для самостійного вивчення

1. Характеристика форм прямого та непрямого впливу держави на інвестиційну діяльність.
2. Характеристика типів вільних економічних зон (зовнішньоторговельних, галузевих, комплексних (спеціальних) зон виробничого характеру).

3. Зробити огляд періодичної літератури за темами:

1. Використання змінних засобів прямого впливу на стимулювання інвестиційної діяльності в Україні.

2. Використання змінних засобів непрямого впливу на стимулювання інвестиційної діяльності в Україні.

3. Методи і механізми селективного регулювання іноземної інвестиційної діяльності.

4. Основні завдання БАГІ у сфері стимулювання інвестиційної діяльності та його механізм.

5. Стимули інвестиційної діяльності, що реалізуються через державну політику.

4. Підготувати відповіді на контрольні питання для перевірки знань:

1. Які методи регулювання інвестиційної діяльності ви знаєте? Дайте їх коротку характеристику.

2. Які питання є першочерговими при регулюванні міжнародної інвестиційної діяльності?

3. Що включає система регулювання репатріації прибутку іноземного інвестора?

4. Чим визначаються вимоги до результатів діяльності іноземного інвестора?

5. Які ви знаєте різновиди інвестиційної обмежень та стимулів, що застосовуються при міжнародному русі капіталу?

6. Що ви розумієте під наднаціональним рівнем регулювання інвестиційної діяльності?

7. У чому полягає необхідність і основні цілі регулювання ринку цінних паперів?

8. Які основні напрями і засоби прямого та непрямого втручання держави у ринок цінних паперів ви знаєте?

9. Назвіть сфери і принципи регулювання ринку цінних паперів.

10. Які заходи повинна здійснювати держава при регулюванні ринку цінних паперів?

11. Охарактеризуйте елементи системи державного регулювання ринку цінних паперів.

12. Які міжнародні інститути регулюють ринок цінних паперів?

5. Обрати правильну відповідь.

1. Від ролі країни на світовому ринку капіталів залежить характер системи регулювання міжнародної інвестиційної діяльності на національному рівні. Які ствердження вірні:

1) для країн, які експортують капітал, характерними є ліберальне ставлення до регулювання іноземних капіталовкладень;

- 2) для країн, які експортують капітал, притаманне прийняття єдиного законодавчого акту щодо міжнародної підприємницької діяльності;
- 3) для країн, які імпортують капітал, притаманне прийняття єдиного законодавчого акту щодо міжнародної підприємницької діяльності;
- 4) для країн, які імпортують капітал, характерне ліберальне ставлення до регулювання іноземних капіталовкладень.

2. *Існуючі у світовій практиці двосторонні інвестиційні угоди включають систему регулювання розміщення інвестицій:*

- 1) загальними нормами національного права;
- 2) спеціальними режимами;
- 3) передбачають політику «відкритих дверей».

3. *Закон України «Про режим іноземного інвестування» передбачає:*

- 1) встановлення для іноземних інвесторів національного режиму інвестиційної діяльності;
- 2) для окремих суб'єктів діє режим, передбачений міжнародними угодами України;
- 3) всі пільгові режими інвестування скасовані.

4. *Система регулювання репатріації прибутку іноземного інвестора включає. Які заходи зазначені вірно?*

- 1) вимогу обов'язкового створення резервного фонду у банках приймаючої країни;
- 2) фіксацію розміру капіталу, що отримується;
- 3) фіксацію прибутку, що отримується;
- 4) не передбачає ніяких вимог а дозволяє вільний рух капіталу.

5. *Відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність» забороняється інвестування в об'єкти:*

- 1) створення й використання які не відповідають вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних та інших норм, установлених законодавством України;
- 2) порушує права й інтереси громадян та юридичних осіб, які охороняються законом;
- 3) порушують інтереси держави;
- 4) усі відповіді правильні.

6. *Територія в межах міста, району, у якій склалися несприятливі соціально-економічні умови й на якій впроваджується спеціальний режим інвестиційної діяльності з метою створення нових робочих місць, - це:*

- 1) офшорна зона;
- 2) територія пріоритетного розвитку;
- 3) спеціальна економічна зона;
- 4) регіон.

7. Сукупність документів, що регламентують технічні, економічні, організаційні, правові й інші аспекти планування й здійснення комплексу заходів щодо вкладення інвестицій, - це:

- 1) інвестиційний проект;
- 2) бізнес-план;
- 3) бізнес-план санації;
- 4) підрядний договір.

8. Форма подання інвестиційного проекту у вигляді конкретного документа, - це:

- 1) статут;
- 2) бізнес-план;
- 3) кошторис витрат;
- 4) підрядний договір.

9. Управління реальними інвестиціями підприємства належить до:

- 1) загальних функцій інвестиційного менеджменту;
- 2) спеціальних функцій інвестиційного менеджменту.

10. Інвестиційний контроль, - це:

- 1) процес безперервного цілеспрямованого підбору відповідних інформативних показників, необхідних для здійснення аналізу, планування й підготовки ефективних управлінських рішень за всіма аспектами інвестиційної діяльності підприємства;
- 2) процес дослідження інвестиційної активності й ефективності підприємства з метою виявлення резервів їхнього росту;
- 3) процес розробки системи планів і планових (нормативних) показників із забезпечення розвитку підприємства необхідними інвестиційними ресурсами й підвищення ефективності його інвестиційної діяльності в майбутньому періоді;
- 4) процес перевірки виконання й забезпечення реалізації всіх управлінських рішень у сфері інвестиційної діяльності з метою реалізації інвестиційної стратегії.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТА МОДЕЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА ГЛОБАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

ТЕМА 7. АНАЛІЗ І ОЦІНКА ПРОЕКТІВ

Анотація

Основні складові проектного аналізу. Процедура здійснення фінансово-економічного аналізу. Особливості попереднього розгляду та аналізу інвестиційного проекту. Основні завдання поглибленого аналізу інвестиційного проекту.

Аналіз та оцінка грошових потоків інвестиційного проекту. Сутність методів розрахунку чистого приведеного доходу, індексу рентабельності інвестицій та внутрішньої норми доходності інвестицій. Сутність методів визначення строку окупності інвестицій, бухгалтерської рентабельності інвестицій та середньої норми прибутку на інвестиції.

Особливості оцінки впливу інфляції на інвестиції. Аналіз чутливості інвестиційного проекту. Аналіз беззбитковості інвестиційного проекту. Аналіз еквівалента певності інвестиційного проекту.

Сутність ризику та його категорії. Особливості розрахунку показників ризику вкладення інвестицій. Методика аналізу коригування грошового потоку.

Навчальні завдання:

- визначити поняття та структурні складові проектного аналізу;
- з'ясувати загальну процедуру фінансово-економічної оцінки інвестиційного проекту;
- розглянути основні показники оцінки доцільності інвестицій та методику їх застосування;
- розкрити зміст моделей оцінки доцільності фінансових інвестицій та особливості їх розрахунку;
- виявити специфіку впливу інфляції на ефективність інвестиційних проектів;
- охарактеризувати особливості оцінки ризику при прийнятті рішень у сфері інвестицій.

Форми контролю:

- 1) тестування;

- 2) усне чи письмове опитування;
- 3) схематичне зображення матеріалу.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Скласти опорний конспект лекцій за темою згідно структури:

1. Основні складові проектного аналізу.
2. Процедура здійснення фінансово-економічного аналізу.
3. Особливості попереднього розгляду та аналізу інвестиційного проекту.
4. Основні завдання поглибленого аналізу інвестиційного проекту.
5. Аналіз та оцінка грошових потоків інвестиційного проекту.
6. Сутність методів розрахунку чистого приведеного доходу, індексу рентабельності інвестицій та внутрішньої норми доходності інвестицій.
7. Сутність методів визначення строку окупності інвестицій, бухгалтерської рентабельності інвестицій та середньої норми прибутку на інвестиції.
8. Особливості оцінки впливу інфляції на інвестиції.
9. Аналіз чутливості інвестиційного проекту.
10. Аналіз беззбитковості інвестиційного проекту.
11. Аналіз еквівалента певності інвестиційного проекту.
12. Сутність ризику та його категорії.
13. Особливості розрахунку показників ризику вкладення інвестицій.
14. Методика аналізу коригування грошового потоку.

2. Питання для самостійного вивчення

1. Роль інвестиційних проектів та програм для економічного розвитку України.
2. Заходи щодо зниження інвестиційних ризиків.

3. Зробити огляд періодичної літератури за темами:

1. Традиційні методи аналізу ефективності інвестиційних проектів.
2. Методи оцінювання інвестиційних пропозицій, що враховують вартість грошей у часі.
3. Сутність обмежень на інвестування.
4. Раціонасування капіталу.

4. Підготувати відповіді на контрольні питання для перевірки знань:

1. Визначте структуру та зміст інвестиційних проектів.
2. Охарактеризуйте процедуру оцінки інвестиційного проекту інвестором (кредитором).
3. Що таке процедура експертизи інвестиційного проекту?
4. Які складові включає в себе фінансово-економічна оцінка інвестиційного проекту?
5. Що включають в себе початкові інвестиційні витрати, операційні та ліквідаційні грошові потоки за проектом?
6. Назвіть основні переваги та недоліки методів оцінки доцільності інвестицій.
7. Що означає результат застосування методу NPV?
8. Як зміниться значення чистої теперішньої вартості при збільшенні ставки дисконту?
9. Які основні умови емісії найважливіші для інвестора при прийнятті рішення про купівлю пакета акцій, облігацій підприємства?
10. Чому оцінка інвестиційного проекту в умовах невизначеності є обов'язковою?
11. Визначте вплив інфляції на прийняття інвестиційних рішень.
12. Що таке аналіз чутливості, безбитковості, еквівалента певності інвестиційного проекту і як він проводиться на практиці?
13. Дайте визначення ризику та рівню ризику.
14. За якими ознаками класифікуються проектні ризики?
15. Що включає в себе розрахунок показників ризику вкладення інвестицій?

5. Обрати правильну відповідь.

1. Система інвестиційного аналізу, що ґрунтується на вивченні динаміки окремих показників інвестиційної діяльності в часі, - це:

- 1) аналіз фінансових коефіцієнтів;
- 2) порівняльний інвестиційний аналіз;
- 3) вертикальний інвестиційний аналіз;
- 4) горизонтальний інвестиційний аналіз.

2. Порівняльний інвестиційний аналіз, - це:

- 1) вивчення умов здійснення інвестиційної діяльності підприємства в цілому;
- 2) система інвестиційного аналізу, що ґрунтується на вивченні динаміки окремих показників інвестиційної діяльності в часі;
- 3) система інвестиційного аналізу, що ґрунтується на структурному розкладанні окремих показників інвестиційної діяльності;

4) система інвестиційного аналізу, що ґрунтується на зіставленні значень окремих груп аналогічних показників між собою.

3. Попередній інвестиційний аналіз, - це:

1) вивчення умов здійснення інвестиційної діяльності підприємства в цілому;

2) система інвестиційного аналізу, що ґрунтується на вивченні динаміки окремих показників інвестиційної діяльності в часі;

3) система інвестиційного аналізу, що ґрунтується на структурному розкладанні окремих показників інвестиційної діяльності;

4) система інвестиційного аналізу, що ґрунтується на зіставленні значень окремих груп аналогічних показників між собою.

4. Горизонтальний (трендовий) інвестиційний аналіз, - це:

1) вивчення умов здійснення інвестиційної діяльності підприємства в цілому;

2) система інвестиційного аналізу, що ґрунтується на вивченні динаміки окремих показників інвестиційної діяльності в часі;

3) система інвестиційного аналізу, що ґрунтується на структурному розкладанні окремих показників інвестиційної діяльності;

4) система інвестиційного аналізу, що ґрунтується на зіставленні значень окремих груп аналогічних показників між собою.

5. Вертикальний (структурний) інвестиційний аналіз, - це:

1) вивчення умов здійснення інвестиційної діяльності підприємства в цілому;

2) система інвестиційного аналізу, що ґрунтується на вивченні динаміки окремих показників інвестиційної діяльності в часі;

3) система інвестиційного аналізу, що ґрунтується на структурному розкладанні окремих показників інвестиційної діяльності;

4) система інвестиційного аналізу, що ґрунтується на зіставленні значень окремих груп аналогічних показників між собою.

6. Показник ефективності інвестиційної діяльності підприємства, що являє собою різницю між наведеною до дійсної вартості сумою грошового припливу за період експлуатації інвестиційного проекту й сумою інвестиційних витрат на його реалізацію, - це:

1) чистий наведений дохід (ефект);

2) індекс рентабельності інвестицій;

3) норма внутрішньої рентабельності проекту;

4) період окупності проекту.

7. Показник ефективності інвестиційного проекту підприємства, що являє собою відношення приведених доходів до приведенного на цю саму дату інвестиційних витрат, - це:

- 1) чистий наведений дохід (ефект);
- 2) індекс рентабельності інвестицій;
- 3) внутрішня норма прибутковості проекту;
- 4) період окупності проекту.

8. *Показник ефективності інвестиційного проекту підприємства, що характеризує строк, протягом якого інвестиції повністю скуповуються, - це:*

- 1) чистий наведений дохід (ефект);
- 2) індекс рентабельності інвестицій;
- 3) внутрішня норма прибутковості проекту;
- 4) період окупності проекту.

9. *Показник ефективності інвестиційного проекту підприємства, що характеризує максимально припустимий відносний рівень витрат, які можуть бути вироблені при реалізації даного проекту, - це:*

- 1) індекс рентабельності інвестицій;
- 2) внутрішня норма прибутковості проекту;
- 3) коефіцієнт ефективності проекту.

10. *Відзначити вихідні дані для розрахунку строку окупності інвестицій (PP):*

- 1) витрати (початкові інвестиції);
- 2) розмір річного доходу;
- 3) ставка дисконту;
- 4) відсоток за кредит.

11. *Коефіцієнт ефективності інвестицій визначається на підставі таких даних (ARR):*

- 1) середньорічний прибуток;
- 2) середньорічний дохід;
- 3) розмір інвестицій;
- 4) середній розмір інвестицій;
- 5) ліквідна вартість.

12. *Спосіб розрахунку чистого приведеного ефекту (NPV) заснований на зіставленні розміру вихідної інвестиції та:*

- 1) суми дисконтних грошових надходжень протягом року;
- 2) суми дисконтних грошових надходжень протягом розрахункового періоду.

13. *Визначити точку беззбитковості інвестиційного проекту можна шляхом розрахунку показників:*

- 1) критичний річний обсяг продаж, виражений у кількісних одиницях виміру;
- 2) критичний річний обсяг продаж, виражений у вартісних одиницях

виміру;

3) критичний річний обсяг продаж, необхідний для одержання планованої величини прибутку;

4) усі варіанти правильні.

14. Завдання інвестиційного аналізу, спрямоване на одержання максимального сумарного приросту капіталу, при реалізації декількох незалежних інвестиційних проектів, вартість яких перевищує наявні в інвестора фінансові ресурси, - це:

1) просторова оптимізація;

2) тимчасова оптимізація.

15. Завдання інвестиційного аналізу, при якому розглядається кілька залучених інвестиційних проектів, які через обмежені фінансових ресурсів не можуть бути реалізовані в планованому році одночасно, але в наступному році нереалізовані проекти або їхні частини можуть бути реалізовані, - це:

1) просторова оптимізація;

2) тимчасова оптимізація.

6. Завдання для самостійного рішення.

Задача 1

Визначте значення внутрішньої норми прибутковості для інвестиційного проекту, розрахованого на три роки, якщо розмір необхідної інвестиції - 20 млн грн, а після реалізації проекту очікується одержати грошові припливи у розмірі 3 млн грн за перший рік, 8 млн грн за другий рік і 14 млн грн за третій рік реалізації проекту. Обґрунтуйте доцільність реалізації розглянутого інвестиційного проекту.

Задача 2

Величина необхідних інвестицій за проектом дорівнює 18 000 грн; передбачувані доходи: за перший рік — 1 500 грн, за останні 8 років — по 3 600 грн. Визначте доцільність прийняття проекту за критерієм індексу рентабельності інвестицій, якщо вартість капіталу становить 10% (якщо вартість капіталу становить 15%).

Задача 3

Який із проектів слід вибрати інвестору враховуючи, що витрати за проектом «Зет» – 80 млн. грн., доходи: 1 року – 20 млн. грн., 2 – 35 млн. грн., 3 – 40 млн. грн., 4 – 50 млн. грн., ставка дисконту 11%; витрати за проектом «Бета» – 210 млн. грн., доходи протягом п'яти років – щорічно 60 млн. грн., ставка дисконту – 8%. Для більш ефективного проекту розрахувати внутрішню норму дохідності.

ТЕМА 8. МОДЕЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Анотація

Модель Марковіца. Вплив несистематичних ризиків на прибутковість інвестицій. Чинники, що зумовлюють проблеми використання моделі Марковіца в практичній фінансовій діяльності.

Суть модель ціноутворення капітальних активів (модель CAPM). Систематичні ризики у CAPM. Особливості побудови ліній ринку капіталів, прямої ринку цінних паперів. Правило прийняття інвестиційних рішень. Теорія арбітражного ціноутворення.

Навчальні завдання:

- визначити можливі напрямки моделювання інвестиційної діяльності на макрорівні;
- проаналізувати переваги політики стимулювання експорту капіталу над інвестиційною політикою імпортозаміщення;
- обґрунтувати концепцію оптимізації портфеля інвестицій, запропоновану Г. Марковіцем.

Форми контролю:

- 1) тестування;
- 2) усне чи письмове опитування;
- 3) схематичне зображення матеріалу.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Скласти опорний конспект лекцій за темою згідно структури:

1. Модель Марковіца.
2. Вплив несистематичних ризиків на прибутковість інвестицій.
3. Чинники, що зумовлюють проблеми використання моделі Марковіца в практичній фінансовій діяльності.
4. Систематичні ризики у CAPM.
5. Особливості побудови ліній ринку капіталів, прямої ринку цінних паперів.
6. Правило прийняття інвестиційних рішень.

2. Питання для самостійного вивчення

1. Суть моделі ціноутворення капітальних активів (модель CAPM).

2. Теорія арбітражного ціноутворення.

3. Зробити огляд періодичної літератури за темами:

1. Напрямок розвитку інвестиційної політики України
2. Залежність ризику портфеля інвестицій від коефіцієнта кореляції відповідно теорії Марковіца.
3. Вплив ризику на процес прийняття інвестиційних рішень.

4. Підготувати відповіді на контрольні питання для перевірки знань:

1. Яка політика визначає напрямок моделювання інвестиційних процесів?
2. У чому суть інвестиційної політики імпортозаміщення?
3. Охарактеризуйте зміст політики стимулювання експорту капіталу.
4. У чому полягає перевага ПІІ, що мають експортну спрямованість, в порівнянні з імпортом капіталу?
5. Поясніть суть процесу диверсифікації інвестиційних ресурсів.
6. Який головний висновок для фінансистів-практиків випливає з концепції Марковіца?

5. Обрати правильну відповідь.

1. Два основних методи оцінки ризику це:

- 1) якісний та кількісний;
- 2) формальний та неформальний;
- 3) статистичний та експертний;
- 4) математичний та статистичний;
- 5) експертний та математичний.

2. Оцінку коефіцієнту вагомості при оцінці інвестиційного клімату підприємств здійснюють методом:

- 1) симплексним;
- 2) найменших квадратів;
- 3) експертних оцінок;
- 4) Монте-Карло.

3. При розрахунку коефіцієнта невідповідності фактичного значення показника його нормативному значенню для оцінки інвестиційного клімату підприємств враховують:

- 1) нормативне значення показника;
- 2) фактичне значення показника;
- 3) довідникове значення показника;

- 4) розраховане значення показника;
- 5) зміну значення показника в динаміці.

4. Основними обмеженнями економіко-математичної моделі інвестування в розвиток виробництва є:

- 1) обсяги інвестиційних коштів;
- 2) обсяги будівельно-монтажних та ремонтних робіт;
- 3) обсяги введення потужностей;
- 4) наявність всієї проектної, фінансової та іншої необхідної документації;
- 5) площі сільськогосподарських угідь.

5. Критерієм оптимізації економіко-математичної моделі інвестування в розвиток виробництва є:

- 1) максимум введення в дію підприємств;
- 2) максимум прибутку;
- 3) максимум рентабельності;
- 4) мінімум виробничих витрат;
- 5) мінімум витрат трудових ресурсів.

6. Модель Фішера використовується для розрахунку реальної процентної ставки з урахуванням фактора:

- 1) інфляції;
- 2) ризику;
- 3) ліквідності;
- 4) часу.

7. Який з методів оцінки вірогідності окремих проектних ризиків використовується, коли реалізація проекту відбувається в декілька етапів і супроводжується вкладенням коштів по роках:

- 1) аналіз «дерева рішень»;
- 2) метод сценаріїв;
- 3) метод імітаційного моделювання;
- 4) власний аналіз.

ТЕМА 9. МІЖНАРОДНА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ

Анотація

Особливості ключових сегментів і рівнів середовища інвестиційної діяльності. Політико-правове середовище, етапи формування. Економічне середовище. Пріоритети програм приватизації. Інституціональне середовище. Інституалізація національного фондового ринку. Система державного регулювання

фондового ринку. Соціально-культурне середовище.

Інформаційно-аналітичні системи оцінок інвестиційного клімату, фактори їх кількісної та якісної оцінки. Методика І.А. Бланка щодо оцінки інвестиційної привабливості регіонів України. Перешкоди для здійснення інвестицій в Україні.

Орієнтації та результативності інвестиційної діяльності українсько-зарубіжних підприємств. Проблеми та тенденції розвитку прямого інвестування. Масштаби і механізм портфельних запозичень. Взаємодія України з міжнародними фінансово-кредитними організаціями.

Масштаби, цілі, структура інвестицій за кордон. Особливості отримання індивідуальної ліцензії для здійснення всіх видів інвестицій. Процес транснаціоналізації української економіки. Формування транснаціональних промислово-фінансових груп.

Навчальні завдання:

- розкрити найістотніші етапи розвитку та особливості ключових сегментів і рівнів середовища інвестиційної діяльності в Україні;
- охарактеризувати підходи та методики оцінки інвестиційної привабливості країни;
- визначити фактори, що впливають на інвестиційний клімат України;
- розглянути тенденції та структуру іноземного інвестування та проаналізувати їх вплив на стан національної економіки України;
- з'ясувати особливості розвитку зарубіжної інвестиційної діяльності України.

Форми контролю:

- 1) тестування;
- 2) усне чи письмове опитування;
- 3) схематичне зображення матеріалу.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Скласти опорний конспект лекцій за темою згідно структури:

1. Особливості ключових сегментів і рівнів середовища інвестиційної діяльності.
2. Політико-правове середовище, етапи формування.
3. Економічне середовище.

4. Інституціональне середовище.
5. Система державного регулювання фондового ринку.
6. Соціально-культурне середовище.
7. Інформаційно-аналітичні системи оцінок інвестиційного клімату, фактори їх кількісної та якісної оцінки.
8. Методика І.А. Бланка щодо оцінки інвестиційної привабливості регіонів України.
9. Перешкоди для здійснення інвестицій в Україні.
10. Орієнтації та результативність інвестиційної діяльності українсько-зарубіжних підприємств.
11. Проблеми та тенденції розвитку прямого інвестування.
12. Масштаби і механізм портфельних запозичень.
13. Масштаби, цілі, структура інвестицій за кордон.
14. Особливості отримання індивідуальної ліцензії для здійснення всіх видів інвестицій.
15. Процес транснаціоналізації української економіки.
16. Формування транснаціональних промислово-фінансових груп.

2. Питання для самостійного вивчення

1. Територіальна оптимізація прямого іноземного інвестування в економіку України.
2. Специфіка розробки і реалізації стратегій діяльності підприємств з іноземними інвестиціями на території України.
3. Взаємозв'язок між обсягами, динамікою і структурою іноземного і зарубіжного інвестування.
4. Ранжування проблем розвитку іноземної інвестиційної діяльності в Україні за значимістю і термінами вирішення.

3. Зробити огляд періодичної літератури за темами:

1. Географічну структуру іноземного інвестування України.
2. Тенденції розвитку прямого інвестування в економіку України
3. Оцінка інвестиційного клімату України.
4. Структура зарубіжної інвестиційної діяльності України.
5. Особливості взаємодії України з міжнародними фінансово-кредитними організаціями.

4. Підготувати відповіді на контрольні питання для перевірки знань:

1. Хто є головними суб'єктами іноземного інвестування в економіку України?

2. Які види інвестицій переважно використовуються іноземними інвесторами?

3. Які країни мають провідну роль в інвестиційній діяльності на території України?

4. Дайте кількісну характеристику галузевої структури іноземного інвестування в економіку України.

5. Які регіони (області) України домінують у залученні іноземних інвестицій?

6. Назвіть ключові позитивні і негативні тенденції розвитку прямого інвестування в економіку України. Які проблеми є найсуттєвішими для його розвитку?

7. Охарактеризуйте масштаби і механізми портфельних запозичень України на міжнародних фінансових ринках.

8. Які інструменти використовують українські підприємства при виході на міжнародні фондові ринки?

9. На які цілі і за яких умов надаються Україні кредити Міжнародного валютного фонду, Світового банку, СБРР?

10. Яким чином залучались і як використовувались іноземні кредити під гарантію Кабміну України?

11. В чому суть факторного підходу до оцінки інвестиційного клімату країни?

12. Охарактеризуйте комплексну методику оцінки інвестиційної привабливості регіонів України, розроблену під керівництвом І.А. Бланка.

13. Назвіть головних донорів іноземної технічної допомоги Україні.

14. Дайте кількісну оцінку і охарактеризуйте структуру зарубіжних інвестицій з України.

15. Чому для України актуалізується проблема зарубіжного інвестування?

16. Охарактеризуйте мобілізуючий потенціал та можливі негативні сторони транснаціоналізації української економіки через розвиток промислово-фінансових груп.

5. Обрати правильну відповідь.

1. Послідовне протікання процесів вкладення капіталу та отримання вигід характеризується тим, що:

1) отримання вигід від вкладеного капіталу відбувається в ході його вкладення ще до освоєння капіталу у повному обсязі;

2) отримання вигід від вкладеного капіталу відбувається тільки після освоєння капіталу у повному обсязі;

3) отримання вигід від вкладеного капіталу відбувається через певний проміжок часу від моменту освоєння капіталу у повному обсязі, який залежить здебільшого від тривалості та складності створення відповідного об'єкту;

4) отримання вигід від вкладеного капіталу не пов'язане з процесом його освоєння.

2. Обмін певної сьогоденної вартості придбання фінансових або реальних активів на, можливо невизначену, майбутню вартість – це тлумачення «інвестицій» відповідно до:

- 1) міжнародного підходу;
- 2) мікроекономічного підходу;
- 3) згідно з законодавством України;
- 4) підхід відповідно до фінансової теорії.

3. Припинення інвестиційної діяльності проводиться:

- 1) за рішенням інвесторів або правомочного державного органу;
- 2) внаслідок стихійного лиха і запровадження надзвичайного стану;
- 3) у разі оголошення інвестора банкрутом внаслідок неплатоспроможності;
- 4) у разі порушення встановлених законодавством санітарно-гігієнічних, екологічних та інших норм;
- 5) відповідно до пунктів 1, 4;
- 6) відповідно до пунктів 1, 2;
- 7) відповідно до пунктів 1 - 4.

4. Цінні папери, обіг яких дозволено на території України, можуть випускатися в таких формах:

- 1) лише в документарній формі;
- 2) лише у бездокументарній формі;
- 3) у документарній та бездокументарній формах;
- 4) форму випуску визначає Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку.

5. Відповідно до законодавства України емітентами можуть бути:

- 1) юридичні і фізичні особи;
- 2) держава;
- 3) лише юридичні особи;
- 4) зазначене у пунктах 1 і 2;
- 5) зазначене у пунктах 2 і 3.

6. Цінні папери, обіг яких дозволено на території України, можуть випускатися в таких формах:

- 1) лише в документарній формі;
- 2) лише у бездокументарній формі;

3) у документарній та бездокументарній формах.

7. Відповідно до чинного законодавства України форму випуску цінних паперів визначає:

- 1) НБУ;
- 2) Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку;
- 3) емітент;
- 4) інвестор.

8. Який орган здійснює обслуговування обігу державних цінних паперів, в тому числі депозитарну діяльність щодо цих паперів:

- 1) НБУ;
- 2) уповноважені банки;
- 3) торговці цінними паперами, які мають дозвіл на зберігання та обслуговування обігу цінних паперів;
- 4) зазначене у пунктах 1 і 2;
- 5) зазначене у пунктах 1, 2 і 3.

9. До режимів іноземного інвестування в приймаючі країни не належить:

- 1) цільова технічна допомога;
- 2) режим обмеження;
- 3) національний режим;
- 4) пільговий режим;
- 5) режим примусу;
- 6) концесії.

10. За формою вивозу капіталу іноземні інвестиції поділяються на:

- 1) у формі позикового капіталу;
- 2) розширення експорту;
- 3) вивіз торгового капіталу;
- 4) обслуговування місцевих ринків приймаючих країн;
- 5) у формі виробничого капіталу;
- 6) транзитні.

11. Вкажіть форми непрямого впливу держави на інвестиційну діяльність, виходячи зі світового та вітчизняного досвіду:

- 1) податкове регулювання;
- 2) амортизаційна політика;
- 3) державне кредитування та позики;
- 4) приватне кредитування та позики;
- 5) приватизація;
- 6) націоналізація;
- 7) регулювання фінансових інвестицій;
- 8) державний лізинг;

- 9) забезпечення захисту інвестицій;
- 10) ліцензування;
- 11) квотування;
- 12) антимонопольні заходи;
- 13) стандартизація;
- 14) інші.

12. Інвестиційна привабливість регіонів України оцінюється на основі розмежування за узагальненими показниками:

- 1) рівень загальноекономічного розвитку;
- 2) рівень розвитку інвестиційної інфраструктури регіону;
- 3) рівень розвитку інвестиційної інфраструктури галузі;
- 4) демографічна характеристика регіону;
- 5) демографічна характеристика галузі;
- 6) рівень розвитку ринкових відносин і комерційної інфраструктури регіону;
- 7) рівень криміногенних, економічних та інших ризиків.

13. Галузева структура іноземних інвестицій в Україні формується переважно за рахунок:

- 1) чорної металургії та хімічної промисловості;
- 2) харчової промисловості;
- 3) внутрішньої торгівлі;
- 4) сільського господарства.

ТЕМА 10. ІНВЕСТИЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ В ГЛОБАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Анотація

Форми глобальних інвестиційних перетворень. Передумови глобалізації фінансової сфери. Характерні ознаки сучасної інвестиційної транснаціоналізації.

Причини виникнення та особливості формування стратегічних альянсів як напрямку розвитку міжнародної інвестиційної діяльності. Передумови розвитку процесу регіоналізації. Основні тенденції трансформації ролі держав в міжнародних відносинах. Сучасні закономірності процесу глобалізації.

Навчальні завдання:

- розкрити основні причини та наслідки процесу глобалізації, що відбувається в інвестиційній сфері світової економіки;
- визначити внутрішні та зовнішні фактори, які впливають на

формування інвестиційної стратегії країни;

- розглянути напрямки розвитку інвестиційної стратегії в Україні у контексті стратегії економічного зростання.

Форми контролю:

- 1) тестування;
- 2) усне чи письмове опитування;
- 3) схематичне зображення матеріалу.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Скласти опорний конспект лекцій за темою згідно структури:

1. Форми глобальних інвестиційних перетворень.
2. Передумови глобалізації фінансової сфери.
3. Характерні ознаки сучасної інвестиційної транснаціоналізації.
4. Причини виникнення та особливості формування стратегічних альянсів як напрямку розвитку міжнародної інвестиційної діяльності.
5. Передумови розвитку процесу регіоналізації.
6. Основні тенденції трансформації ролі держав в міжнародних відносинах.
7. Сучасні закономірності процесу глобалізації.

2. Питання для самостійного вивчення

1. Територіальна оптимізація прямого іноземного інвестування в економіку України.
2. Макроекономічні взаємозв'язки та ринок капіталів у міжнародному аспекті.
3. Міжнародні взаємозв'язки: мобільність капіталу, валютні курси та дохідність фінансових активів.

3. Зробити огляд періодичної літератури за темами:

1. Криза внутрішнього інвестування в умовах ринкової трансформації економіки.
2. Міжнародні фондові ринки та міжнародні інвестиції.
3. Стратегії регулювання іноземних інвестицій в країнах базування міжнародних корпорацій.
4. Стратегії регулювання в країнах, приймаючих іноземні інвестиції.

4. Підготувати відповіді на контрольні питання для перевірки знань:

1. Які причини глобалізації в інвестиційній сфері?
2. Охарактеризуйте наслідки процесу глобалізації в інвестиційній сфері.
3. Дайте кількісну оцінку кризи внутрішнього інвестування в період ринкової трансформації економіки України.
4. Чим пояснюється необхідність і в чому полягає сутність селективного регулювання іноземних інвестицій в економіку України?
5. Перелічіть кількісні та якісні критерії селективного регулювання іноземної інвестиційної діяльності.
6. У чому сутність національного, пільгового й обмежувального режимів іноземного інвестування?
7. Назвіть форми та конкретні інструменти стимулювання іноземної інвестиційної діяльності.
8. Які ви знаєте критерії та типові інструменти обмеження іноземної інвестиційної діяльності?

5. Обрати правильну відповідь.

1. Максимальний контроль за діяльністю спільного міжнародного підприємства забезпечується при участі партнерів:

- 1) на паритетних засадах;
- 2) при рівній частці іноземного капіталу;
- 3) з більшою часткою іноземного капіталу;
- 4) з меншою часткою іноземного капіталу.

2. Інвестиційні форми міжнародного бізнесу це:

- 1) пряме 100% інвестування;
- 2) підрядне виробництво;
- 3) спільне підприємство;
- 4) ліцензування.

3. Стан балансу ввозу і вивозу інвестицій є головним макроекономічним фактором експортної орієнтації прямого підприємницького капіталу для країн:

- 1) з перехідними економіками;
- 2) що розвиваються;
- 3) промислово розвинутих.

4. Транснаціональна корпорація – це:

- 1) фірма, що має власні філії у двох і більше країнах;
- 2) фірма, власники якої є громадянами різних країн;
- 3) група підприємств, що функціонують у різних країнах, а контролюються штаб-квартирою, що розміщується в одній країні.

5. *Пріоритетом в діяльності транснаціональних корпорацій є:*

- 1) прями іноземні інвестиції;
- 2) портфельні інвестиції;
- 3) внутрішні інвестиції;
- 4) ліцензійні інвестиції.

6. *Інвестиції, що характеризують обсяг капіталу, вкладеного в розширене відтворення основних коштів і нематеріальних активів у певному періоді, - це:*

- 1) валові інвестиції;
- 2) чисті інвестиції;
- 3) реноваційні інвестиції;
- 4) непрямі інвестиції.

7. *В структурі міжнародного руху капіталу в світі домінують:*

- 1) прями інвестиції;
- 2) портфельні інвестиції;
- 3) міжнародні кредити;
- 4) банківські депозити.

8. *Національна вигода надання комерційних кредитів урядами розвинутих країн країнам, що розвиваються, одержується в більшій мірі за рахунок яких результатів:*

- 1) прямого одержання доходів;
- 2) розвитку умов для експорту капіталу;
- 3) створення інвестиційного клімату;
- 4) зменшення значення детермінантів конкурентної переваги приймаючої країни.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

РОЗДІЛ 1 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Завдання призначено для перевірки теоретичних знань студентів щодо організації взаємовідносин суб'єктів у міжнародному інвестиційному проектуванні і спроможності застосувати їх на практиці.

Використовуючи здобуті знання студент повинен скласти бізнес-план інвестиційного проекту. Для виконання завдання необхідно:

- 1) повторити матеріал тем 1-6;

2) обрати будь-який міжнародний інвестиційний проект та обґрунтувати доцільність його реалізації, надавши:

2.1. Резюме проекту;

2.2. Характеристику підприємства;

2.3. Характеристику товарів та послуг, які пропонує підприємство, торговельних марок;

2.4. Дослідження ринку;

2.5. Маркетингову стратегію та політику продажів;

2.6. Характеристику системи управління підприємством;

2.7. Виробничий план.

3) оформити завдання письмово відповідно до вимог написання курсових робіт і рефератів (титульний лист, зміст-план, текст завдання згідно з планом, додатки тощо);

4) підготувати презентацію індивідуального завдання для заслуховування на занятті.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТА МОДЕЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА ГЛОБАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Завдання призначено для перевірки теоретичних та практичних знань студентів щодо оцінки фінансового стану міжнародного інвестиційного проекту.

Використовуючи здобуті знання студент повинен скласти фінансовий план, що є складовою бізнес-плану запропонованого міжнародного інвестиційного проекту. Для виконання завдання необхідно:

1) повторити матеріал тем 7-10;

2) спрогнозувати обсяг прибутків та збитків, рух грошових коштів, баланс, показники фінансово-господарської діяльності підприємства, динаміку повернення позикових коштів (для проектів, які передбачено фінансувати за рахунок позикових коштів);

3) проаналізувати рівень беззбитковості проекту, провести економічну оцінку ефективності інвестиційного проекту, інвестиційних ризиків.

4) оформити завдання письмово відповідно до вимог написання курсових робіт і рефератів (титульний лист, зміст-план, текст завдання згідно з планом, література, додатки тощо);

5) підготувати презентацію індивідуального завдання для заслуховування на занятті.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Т.В., Чернишова Л.О., Кот О.В. Міжнародна інвестиційна діяльність: Навч. посібник / Т.В. Андросова, Л.О. Чернишова, О.В. Кот. - 2013. – 371 с.
2. Іртищева І.О., Хвесик Ю.М. Міжнародна інвестиційна діяльність: Навч. посібник / І.О. Іртищева, Ю.М. Хвесик - ТОВ «Кондор – Видавництво», 2012.
3. Дука А.П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2007. – 424 с.
4. Егоров А. Институционализм. Инвестиционный потенциал: формирование и реализация. – Харьков: Харьковский нац ун-т им. В.Н. Каразина, 2007. – 188 с.
5. Павленко І. І., Варяниченко О. В., Навроцька Н. А. Міжнародна торгівля та інвестиції. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 256 с.
6. Сазонець І.А., Джусов О.А., Созонець О.М. Міжнародна інвестиційна діяльність: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 304 с.
7. Кузьмін О. Оцінка інвестиційних ризиків комплексним методом / О. Кузьмін, В. Глібчук // Економіка України. – 2010. – № 10. – С. 18-22.
8. Макогон Ю.В., Орехова Т.В. Организация и функционирование предприятий с иностранным капиталом. Учеб. пособие. - Донецк: ДонНУ, 2007.
9. Матюшенко І.Ю., Божко В.П. Іноземні інвестиції: Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 336 с.
10. Міжнародна інвестиційна діяльність: Підручник / Д.Г. Лук'яненко, Б.В. Губський, О.М. Мозковий та ін.; за ред. д-ра екон. наук, проф. Д.Г. Лук'яненка. – К.: КНЕУ, 2003. – 387с.
11. Сазонець І.А., Федорова В.А. Інвестування: міжнародний аспект: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 272 с.
12. Стеценко Ж. В. Механізм розвитку та реалізації експортного потенціалу України / Ж. В. Стеценко // Економіка і держава. – 2010. – №8. – С. 47-49.
13. Цигилик І.І., Кропельницька С.О., Білий М.М., Мозіль О.І. Аналіз і розробка інвестиційних проектів: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 160 с.
14. Якубовський С.О. Інвестиційна діяльність ТНК та її вплив на конкурентоспроможність національних економік. — Одеса, 2006. — 393 с.

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Організація міжнародної інвестиційної діяльності	5
Тема 1. Інвестиції в системі міжнародного бізнесу	5
Тема 2. Теорії міжнародних інвестицій	11
Тема 3. Міжнародна підприємницька інвестиційна діяльність	14
Тема 4. Міжнародні інвестиційні операції з цінними паперами	19
Тема 5. Міжнародний інвестиційний ринок	25
Тема 6. Регулювання міжнародної інвестиційної діяльності	29
Розділ 2. Аналіз та моделювання інвестиційних процесів у національному та глобальному середовищі	34
Тема 7. Аналіз і оцінка проектів	34
Тема 8. Моделювання інвестиційних процесів	40
Тема 9. Міжнародна інвестиційна діяльність в Україні	42
Тема 10. Інвестиційні стратегії в глобальному середовищі	48
Завдання для індивідуальної роботи	51
Рекомендована література	53

Навчальне видання

ЧЕРНИШОВА Лариса Олексіївна
КОТ Олена Володимирівна
СВІТЛИЧНА Юлія Олександрівна

МІЖНАРОДНА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Методичні рекомендації й завдання з організації самостійної та індивідуальної роботи студентів денної та заочної форми навчання напрямку підготовки 6.030503 «Міжнародна економіка»

В авторській редакції

Підписано до друку 26.02.16 р.
Формат 60x84^{1/16}. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Друк ксерографічний. Ум. друк. арк. 3,3. Обл.-вид. арк. 2,8.
Наклад 50 прим. Поз. ____. Зам. №02-16

Надруковано ТОВ «Видавництво «Форт»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №333 від 09.02.2001р.
61023, м. Харків, а/с 10325. Тел. (057)714-09-08